

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön strateginen arviointi

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön (PRY) osallistuvat maat ovat solmineet keskenään velvoittavia sitoumuksia, jotka ohjaavat sekä EU:n puolustusyhteistyön suuntaa että jäsenmaiden panostusta omaan puolustukseensa eurooppalaisen puolustuksen vahvistamiseksi. PRY:n perustamispäätöksen mukaan sitoumukset pannaan toimeen vaiheittain. PRY on jaettu strategisiin jaksoihin, joista ensimmäinen oli vuosina 2018–2020 ja nykyinen 2021–2025. Jaksojen lopussa yhteistyön tavoitteita tarkastellaan prosessissa, jota kutsutaan strategiseksi arvioinniksi. Parhaillaan käynnissä olevan vuonna 2025 päättyvän PRY-jakson strateginen arviointi tullaan toteuttamaan pääosin vuoden 2024 aikana ja vuoden 2025 alussa.

Suomen kanta

Hallitusohjelman mukaan Suomi tukee Euroopan puolustusyhteistyön syventämistä, mukaan lukien strategisen kompassin tavoitteita osana Naton eurooppalaista pilaria. Tärkeitä alueita, joilla Euroopassa on syytä tiivistää yhteistyötä, ovat puolustusteollisuus ja sen tuotekehitys, sotilaallinen liikkuvuus, hybridi- ja kybervalmiudet sekä yhteiset nopean toimintakyvyn joukot. Hallitusohjelman mukaan on olennaista, että EU:n pysyvä rakenteellinen yhteistyö vastaa EU:n suorituskykytavoitteita ja vahvistaa koko EU:n puolustusta.

Suomi katsoo, että pysyvä rakenteellinen yhteistyö on mahdollisuus kehittää Euroopan puolustusta kokonaisvaltaisesti ottaen entistä vahvemmin huomioon synergiat ja yhteensopivuuden Naton tavoitteiden kanssa. Suomi katsoo, että PRY-sitoumusten ja projektien tehokas toimeenpano edistää myös EU:n strategisen kompassin tavoitteita.

Suomi katsoo, että PRY:tä tulisi hyödyntää keskeisenä EU-kehityksenä puolustusyhteistyön syventämisessä. Tätä PRY:n roolia vahvana hallitustenvälisenä yhteistyöpilarina

tulisi vahvistaa. Tämä edellyttää, että jäsenmaat kokevat PRY:n sisällön ja toimintatavat tarkoituksenmukaisiksi. Strategista arviointia tulee käyttää PRY:n roolin ja toimivuuden edistämiseen. PRY:n tulee myötävaikuttaa Euroopan turvallisuuteen ja transatlanttiseen taakanjakoon.

Suomi katsoo, että strategisessa arvioinnissa on huomioitava turvallisuustilanteen huomattava heikentyminen, erityisesti Venäjän uhkan kehittyminen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sekä huomioitava, miten tämä heijastuu etenkin PRY:n sitoumuksiin. Sitoumusten toimeenpanoa tulee kehittää. Kehittämisessä olisi tarkasteltava mahdollisia yhteyksiä eri EU-välineiden välillä. Olisi myös tarkasteltava EU:n sekä kansallisen lainsäädännön puitteissa nykyisiä taloudellisia kannustimia, joilla voitaisiin tukea yhteistyötä puolustuksen alalla.

Suomi katsoo, että PRY:n jäsenmaiden raportointivelvoite on avainasemassa sitoumusten toimeenpanoa seurattaessa ja jäsenmaiden kyvyttömyys tai haluttomuus toimeenpanoon on voitava tarvittaessa tuoda esiin EU:n tasolla huomioiden PRY:n sitovuus.

Suomi katsoo, että PRY on yksi osa yleiseurooppalaista puolustuspoliittista kehitystä ja edistää Suomelle tärkeitä kokonaisuuksia Euroopan tasolla. Suomelle tärkeitä kokonaisuuksia ovat muun muassa yhteiseurooppalainen toimintakyky pohjoisessa toimintaympäristössä, yhteisesti rakennettavat sotilaallista toimintaa mahdollistavat suorituskyvyt ja sotilaallinen huoltovarmuus.

Sitoumukset

Suomi katsoo, että strategisessa arvioinnissa uusien sitoumusten lisäämistä ja vanhentuneiden sitoumusten poistamista tai teknistä päivittämistä tulee arvioida muuttuneen turvallisuustilanteen ja strategisen kompassin valossa.

Uusien sitoumusten lisäämisen ja olemassa olevien tarkentamisen tulisi keskittyä kriittisiin alueisiin, jotka ovat PRY:n perustamisen, strategisen kompassin ja etenkin Venäjän hyökkäyssodan jälkeen korostuneet. Näitä ovat esimerkiksi sotilaallinen huoltovarmuus, mukaan lukien toimitusvarmuus, kriittisen infrastruktuurin suojaaminen, avaruuspuolustus, hybridiuhat sekä Euroopan puolustusteollisen pohjan ja tuotannon vahvistaminen.

Suomi katsoo, että uusien sitoumusten muotoilussa tulisi huomioida paremmin Naton tavoitteet. Suorituskykytavoitteiden johtamisessa tulisi EU:n suorituskykyjen kehittämissuunnitelman (CDP), puolustuksen säännöllisen arvioinnin (CARD) ja muiden tunnistettujen tarpeiden ohella kyetä kattavammin huomioimaan Naton puolustussuunnitteluprosessin mukaiset tavoitteet. Joukkoihin liittyvissä sitoumuksissa olisi hyvä huomioida muun muassa mahdollisuudet synergioihin Naton rotaation kanssa, sekä joukkojen yhteistoimintakyky.

Suomi katsoo, että sitoumusten tarpeetonta muuttamista ja poistamista tulisi välttää, sillä niiden läpikäymisen tarkoituksena ei tule olla aiemmin sovitusta poikkeaminen, vaan PRY:n päivittäminen. Sitoumusten mitattavuutta voitaisiin mahdollisesti lisätä, jos tämä myötävaikuttaa selvästi PRY:n parempaan toimeenpanoon.

Projektit

Kansallisten suorituskykyjen kehittämisen ohella PRY-projektien tulee tukea PRY-sitoumusten toimeenpanoa, EU:n suorituskykyprioriteetteja sekä strategisessa kompassissa määriteltyjä EU:n tavoitteita, kuten suorituskykyjä, jotka takaavat operoinnin yhteiskäyttöalueilla mukaan lukien avaruus ja kyber.

Nykyinen sykli, jossa projekteja hyväksytään joka toinen vuosi, on toimiva ja syytä säilyttää. Kaksivuotinen sykli tuo projekteihin suunnitelmallisuutta ja mahdollistaa projektien valmistelun etunojaisesti ennen projektiaallon alkua. Lisäksi projekteja on mahdollista käynnistää erityisistä myös syklin ulkopuolella. Projektit, jotka eivät etene, on syytä lopettaa tai siirtää PRY-kehiksen ulkopuolelle.

Kolmansien maiden, erityisesti Nato-liittolaisten, tulee jatkossakin voida osallistua PRY-projekteihin silloin kun osallistuminen tuo lisäarvoa.

Projektien linkkejä komission uusiin puolustusteollisiin aloitteisiin tulisi vahvistaa ja tältä osin myös selvittää mahdollisia uusia kannustimia.

PRY-sihteeristön roolia projektien arvioinnissa ja tukemisessa tulee vahvistaa. Tavoitteena tulee olla laadukkaat yhteiseurooppalaiset hankkeet.

Pääasiallinen sisältö

PRY:hön osallistuvat maat ovat solmineet keskenään velvoittavia sitoumuksia, jotka ohjaavat EU:n puolustusyhteistyön suuntaa sekä jäsenmaiden panostusta omaan puolustukseensa ja eurooppalaiseen yhteistyöhön. Sitoumukset koskevat puolustusmäärärahoja ja puolustusmateriaalialan investointeja, puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista, joukkojen käytettävyyttä, suorituskykypuutteiden täyttämistä sekä eurooppalaisia materiaalihankkeita. PRY-kehiksessä toteutetaan myös erilaisia projekteja, jotka myötävaikuttavat sitoumusten toimeenpanoon.

PRY on jaettu jaksoihin, joiden lopussa yhteistyön tavoitteita tarkastellaan prosessissa, jota kutsutaan strategiseksi arvioinniksi. Parhaillaan käynnissä oleva PRY-jakso päättyy vuonna 2025 ja strateginen arviointi tullaan toteuttamaan pääosin vuoden 2024 aikana ja vuoden 2025 alussa. Strategisen arvioinnin tavoitteena on varmistaa, että PRY on ajan tasalla ja vastaa turvallisuustilanteen vaatimuksiin.

Strateginen arviointi antaa mahdollisuuden analysoida koko PRY-kehikkoa mukaan lukien sitoumukset, PRY-projektien hallintosäännöt sekä yhteistyön toimeenpanoon liittyvät prosessit, kuten jäsenmaiden raportointivelvoite. Vuonna 2020 toteutetussa strategisessa arvioinnissa jäsenmaat eivät halunneet lisätä uusia sitoumuksia, mutta olivat valmiita heijastamaan toimintaympäristön muutoksia neuvoston suosituksessa, jossa olemassa olevia PRY-sitoumuksia tarkennettiin. Suorituskykypuutteita koskevien sitoumusten tarkentamisen yhteydessä jäsenmaat sopivat, että yhteistyöhön seuraavilla aloilla tulee kiinnittää enemmän huomiota: hybridiuhkiin vastaaminen, ilmastonmuutos, energiaturvallisuus, merellinen turvallisuus, avaruus sekä murrosteknologiat. Projektien osalta vuoden 2020 strategisessa arvioinnissa päädyttiin uusien projektien valintaan joka toinen vuosi aiemman vuosittaisen syklin sijaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen artikloihin 42.6. ja 46 ja pöytäkirjaan (N:o 10) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklaan perustuvasta pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä.

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY) perustettiin joulukuussa 2017, kun EU:n neuvosto teki päätöksen pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelon vahvistamisesta (YUTP 2017/2315). Päätöksen liite sisältää 20 osallistuvien jäsenvaltioiden toisilleen tekemää sitoumusta, jotka koskevat puolustusmateriaalialan investointeja (sitoumukset 1-5), puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista

(sitoumukset 6-11), joukkojen käytettävyyttä (sitoumukset 12-14), suorituskykypuutteiden täyttämistä (sitoumukset 15-17) ja eurooppalaisia materiaalihankkeita (sitoumukset 18-20).

PRY:n perustamispäätöksen mukaan sitoumukset pannaan toimeen vaiheittain. PRY on jaettu strategisiin jaksoihin, joista ensimmäinen oli vuosina 2018–2020 ja nykyinen 2021–2025. Jaksojen alussa tarkennetaan tavoitteet sitoumusten täyttämiseksi. Nykyisen jakson päätteeksi laaditaan strateginen tarkastelu PRY:n toimeenpanosta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Mahdollisesta parlamenttikäsittelystä ei ole vielä saatavilla tietoa.

Kansallinen valmistelu

E-kirjelmä on käsitelty puolustusjaoston (EU11) kirjallisessa menettelyssä 23.-26.2.2024.

E-kirjelmä on käsitelty EU-ministerivaliokunnan kokouksessa 1.3.2024.

Eduskuntakäsittely

Eduskuntakäsittelyn tarkemmasta ajasta ei ole vielä tietoa.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön strategisella arvioinnin lopputuloksella voi olla mahdollisesti taloudellisia vaikutuksia sen osalta, miten sitoumuksia päivitetään, poistetaan tai uusia lisätään. Sitoumusten muuttamisella voi olla jäsenmaille taloudellisia vaikutuksia riippuen siitä, millaisia tavoitteita jäsenmaille niissä asetetaan.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anna Hernberg PLM, anna.hernberg@gov.fi
Meiju Keksi EUE, meiju.keksi@gov.fi
Vilma Maukonen PLM, vilma.maukonen@gov.fi
Anna Kemppi VNK, anna.kemppi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1366/2022

Liitteet -

Viite -